298008 ـ از خواهرش آپارتمانی را خریده و به او گفته که قیمت آپارتمان اینقدر است اما در واقع خواهرش می‌تواند آن را به قیمت بیشتری بفروشد

سوال

من از خواهرم آپارتمانی را به قیمت ۳۲۰ هزار خریدم در حالی که کارشناس ملک به من گفته بود این آپارتمان بین ۳۲۰ تا ۳۵۰ هزار قیمت دارد اما من از باب این سخن که تجارت نوعی زرنگی است، این را به خواهرم نگفتم و گفتم که قیمتش ۳۲۰ هزار است. آیا من گناهکارم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

راستی در خرید و فروش از اسباب برکت در آن است چنانکه پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرموده‌اند: «خریدار و فروشنده تا وقتی که از هم جدا نشده‌اند اختیار [فسخ] را دارند، پس اگر راستی پیشه کردند و تبیین کردند (چیزی را پنهان نکردند) برایشان در فروششان برکت نهاده می‌شود و اگر دروغ گفتند و کتمان کردند برکت فروششان از بین می‌رود» به روایت بخاری (۲۱۱۰) و مسلم (۱۵۳۲).

اشکالی ندارد که انسان از نزدیکانش چیزی بخرد و سر رسیدن به قیمتی بهتر با او چانه بزند ولی در صورتی که دروغ و فریب در کار نیاورد.

اینکه شما به خواهرتان گفته‌اید قیمت آپارتمان ۳۲۰ هزار است، اگر منظورتان این بوده که بیشتر از این نیست و این بالاترین قیمت آن است، این حرفتان دروغ و فریب بوده و واجب است که توبه کنید و از ایشان حلالیت بخواهید و او را از حقیقت آگاه کنید که می‌تواند آن را به قیمت بیشتری بفروشد.

همینطور اگر او از شما خواسته که از دلال یا کارشناس قیمت را بپرسید تا با قیمت خانه آشنا شود شما اینجا به ایشان دروغ گفته‌اید و واجب بر شما این بود که او را از گفتهٔ دلال آگاه کنید زیرا کتمان، نوعی فریب است.

و اگر منظور شما این بوده که این آپارتمان با این قیمت [هم] فروخته می‌شود بدون آنکه به او وانمود کنید یا بیان کنید که این بالاترین قیمت است، اشکالی در آن نیست؛ زیرا اینجا دروغ و فریب منتفی است و همینطور غبن (زیان) هم منتفی است چون این قیمت هم در ارزش گذاری کارشناس داخل است.

ابن عابدین در حاشیه‌اش (۵/ ۱۴۳) می‌گوید: «این سخنش که آنچه تحت قیمت‌گذاری قیمت‌گذاران داخل نمی‌شود: این چنانکه در «البحر» آمده صحیح است مانند آنکه اگر فروش را در مقابل مثلا ده ببندد سپس برخی از قیمت‌گذاران بگویند که این پنج تا یا شش تا ارزش دارد و برخی بگویند هفت تا ارزش دارد، این غبن فاحش است؛ زیرا این قیمت تحت قیمت گذاری هیچ یک داخل نیست، برخلاف آنکه مثلا اگر برخی بگویند هشت تا ارزش دارد و برخی بگویند نه تا و برخی ده، که اینجا غبن ناچیز است».

والله اعلم.